

عنوان مقاله:

اهمیت شرح محمد بن قوام بلخی در فهم مضامین مخزنالاسرار نظامی

محل انتشار:

فصلنامه متن پژوهی ادبی، دوره 24، شماره 85 (سال: 1399)

تعداد صفحات اصل مقاله: 30

نویسندگان:

محمدرضا ترکی - دانشیار زبان و ادبیات فارسی دانشگاه تهران، تهران، ایران

عاطفه خاتمیان - دانشجوی دکتری زبان و ادبیات فارسی دانشگاه تهران، تهران، ایران

خلاصه مقاله:

مخزنالاسرار نظامی یکی از منظومه‌هایی است که به دلایل سبکشناختی و ورود غلطهای بیشمار در اثر استنساخهای متعددی که از آن صورت گرفته، همواره موردتوجه شارحان و مصححان بوده است. شرح محمد بن قوام بلخی (در قرن هشتم هجری) یکی از اولین شروحي است که حدود ۱۳۰۰ بیت را مورد بررسی قرار داده است. شرح قوام بلخی با وجود برخی کاستیها و نقصها، بسیاری از تلمیحات، آیات، روایات، اصطلاحات نجومی و طبی و... را بهدقت کاویده است. از قدیمترین شروح مخزنالاسرار (همچون شرح ابراهیم تهتهی) تا اغلب شروح معاصر، همچون وحید دستگردی و دیگر شارحان در برخی از ابیات به شرح قوام نظر داشته‌اند و در مواردی بدون ذکر نام قوام بلخی، عبارات او را -بهاختصار و مضمون و یا بهعین- نقل کرده‌اند. قوام بلخی در شرح خود به برخی نسخ و ضبطهای دیگر ابیات اشاره کرده و معنی صورت دیگر بیت را نیز نقل کرده است که در موارد بسیاری قابل توجه است. در پژوهش حاضر، با توجه به شرح قوام بلخی، ۱۰ بیت از مخزنالاسرار نظامی مورد بحث قرار گرفته و برخی از وجوه معنایی یا تلمیحات و اشاراتی که میتواند در شرح ابیات راهگشا باشد، بررسی و تحلیل شده است. معانی و تفسیر سایر شروح نیز در این ۱۰ بیت نقد و بررسی شده است.

کلمات کلیدی:

مخزنالاسرار، نظامی گنجوی، قوام بلخی، شرح ابیات

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1185080>

